

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmopalvelun investointivelvoitteesta

Näyttelijäliitto – Skådespelarförbundet ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmopalvelun investointivelvoitteesta.

Pidämme tärkeänä, ettei nyt ehdotetulla rahoituksella pienennetä nykyistä av-alan julkista rahoitusta, varmistetaan nykyisen rahoituksen kehittyminen ja että investointivelvoitteella kasvatetaan suomalaisen av-alan rahoitusta ja vahvistetaan av-alan kasvua ja mahdollista kansainvälistymistä.

Lisäksi esitämme, että hallituksen esityksessä käytettyjen ”käsikirjoitettu elokuva”, ”dokumentti” ja ”draamasarja” -määritelmien sijaan käytettäisiin ”käsikirjoitetun fiktio ja luova dokumentti” -määritelmää koko lain osalta.

Pykäläkohtaiset huomiot

Seuraavaksi esitämme lausuntonamme huomiot yksittäisiin pykäliin, jotka vaativat näkemyksemme mukaan tarkennusta tai muutoksia.

4 § Velvollisuus osallistua audiovisuaalisen sisällön rahoitukseen

Esitämme, että pykälän 4 tekstiä muutetaan seuraavasti: ”Maksullisen tilausohjelmopalvelun tarjoaja on velvollinen osallistumaan tässä laissa tarkoitettuun audiovisuaalisen sisällön tuotannon rahoitukseen vuosittain määrällä, joka vastaa 10 prosenttia tilausohjelmopalvelun tarjoajan edellisellä tilikaudella Suomessa kertyneestä liikevaihdosta.”

Lakiluonnoksen mukaan maksu kohdistuisi käytännössä ulkomaisiin toimijoihin, jotka keräävät Suomesta tilaajamaksuja, mutta eivät ole tähän mennessä investoineet kotimaiseen tuotantoon ja näkisimme perusteltuna, että heidän vastuunsa olisi ehdotettua 5 %:a suurempi.

Kannatamme 4 §:ssä esitettyä mallia investointivelvoitteen täyttämistä.

5 § Investointeja koskevat ehdot

Pykälän 5 muotoilu ”Uuden audiovisuaalisen sisällön tai esitysoikeuksien hankinnan kohteena olevan sisällön tulee lisäksi täyttää seuraavat ehdot:

- 1.audiovisuaalisesta sisällöstä yli puolet on suomen-, ruotsin- tai saamenkielistä; ja
- 2.audiovisuaalinen sisältö liittyy kiinteästi Suomen historiaan, kulttuuriin tai yhteiskuntaan.”

on epäselvä ja tulkinnallinen. Sitä on mahdollista lukea siten, että sillä viitataan yksittäiseen av-teokseen tai, että sillä viitataan koko vuoden aikana tehtyihin sisältöinvestointeihin yhtenä kokonaisuutena. Jälkimmäinen tulkinta mahdollistaisi, että vuoden aikana olisi mahdollista tehdä 49 % investointeja, jotka eivät ole suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä. Ehdotamme, että ko. muotoilua tarkennetaan siten, että siihen sisällytetään suora viittaus, että vähintään 51 % yksittäisen av-tuotannon sisällöstä tulee olla suomen-, ruotsin- tai saamenkielistä.

Lisäksi esitämme, että muotoilu: ”Uuteen audiovisuaaliseen sisältöön tehtävän investoinnin kokonaismäärästä yli puolet tulee kohdistua käsikirjoitetun elokuvan, dokumentin tai draamasarjan esitysoikeuksien hankintaan, tuotantoon tai yhteistuotantoon.” muutetaan muotoon: ”Uuteen audiovisuaaliseen sisältöön tehtävän investoinnin kokonaismäärästä yli 75 % tulee kohdistua käsikirjoitetun fiktio ja luovien dokumenttien esitysoikeuksien hankintaan, tuotantoon tai yhteistuotantoon.”

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmopalvelun investointivelvoitteesta

Hyväksyttävien investointien tulee aidosti edistää suomalaista audiovisuaalista kulttuuria. Sellaisia investointeja, joissa palvelu pidättää itselleen kaikki oikeudet ei voida hyväksyä osaksi investointeja. Suomalaisten av-tekijöiden elinkeinon turvaamiseksi on välttämätöntä, että maksu- ja investointivelvoitteen tarkoituksena on IP:n säilyttäminen kotimaisilla oikeudenhaltijoilla, kuten käsikirjoittajilla, näyttelijöillä ja ohjaajilla. Tämä voidaan turvata muun muassa investointien ehdoissa siten, että ne kieltävät laajat oikeuksien luovutukset, koko tekijänoikeuden voimassaoloajalta. Esitämme, että tämä lisätään 5 §:ään.

Av-teosten oikeuksien luovutuksia on perusteltua rajoittaa ajallisesti ja maantieteellisesti, sekä eri hyödyntämistapojen mukaan. Ilman näitä rajoituksia käsikirjoittajat, näyttelijät ja ohjaajat eivät voi arvioida omien oikeuksiensa hyödyntämisestä saatujen korvauksien asianmukaisuutta ja oikeasuhtaisuutta. Lisäksi hyväksyttävien investointien osalta tulee taata tekijänoikeuslain 30 a §:n mukaiset vuosittaiset selvitykset teosten hyödyntämisestä.

Yhteistuotannon osalta määritelmä on epäselvä ja sitä tulisi tarkentaa siten, että vain tosiasiaassa Suomeen kohdistuva investointi lasketaan osaksi investointivelvoitteen laskentaa. Esitämme investointeihin hyväksyttävien yhteistuotantojen osalta, että hyväksyttäviin kuluihin voidaan huomioida ainoastaan Suomeen rekisteröityjen tuotantoyhtiöiden osuus kuluista. Mikäli yhteistuotantoon osallistuu esimerkiksi saksalainen tuotantoyhtiö 40 % osuudella kuluista, serbialainen tuotantoyhtiö 26 % osuudella kuluista ja suomalainen tuotantoyhtiö 34 % osuudella kuluista, voidaan vain 34 % koko yhteistuotannon kuluista katsoa kerryttäneen lain 4 §:n 2 momentin 1. ja 3. kohtien tarkoittamaa investointia.

6 § Maksukertymän kohdentaminen

Pidämme tärkeänä, että investointivelvoitteen valvonnan ja kerättyjen maksujen avulla myönnettävän rahoituksen hallinnointiin varataan varat valtion talousarvioista ja niitä ei rahoiteta 1 momentissa tarkoitetun tulon mukaisesta valtion talousarvion määrärahasta. Esitämme, että 3 momentti muutetaan muotoon: "Tässä laissa säädetyn julkisen hallintotehtävän hoitaminen rahoitetaan erikseen myönnettävästä valtion talousarvion määrärahasta."

Erityisesti siinä tapauksessa, että tilausohjelmopalvelut lisäävät merkittävästi lain 4 §:n 1 momentin mukaan määräytyviä investointeja, jää maksukertymä vähäiseksi ja se tulisi silti kohdentaa uuden suomalaisten av-teosten tuottamiseen.

7 § Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset

Näyttelijäliitto kannattaa, että valtionavustuksen ehdot ovat tiukemmat kuin laissa elokuvakulttuurin edistämisestä. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota, että valtionavustuksen myöntämisessä tulee edellyttää vastaavaa harkintaa kuin Suomen elokuvasäätiön nykyisiä tukipäätöksiä tehdessä käytetään. Valtionavustusta ei voida myöntää siten, että myöntämisen edellytykset muotoillaan niin yksinkertaisiksi, että valtionavustusta voitaisiin jakaa miltei automaattisesti. Valtionavustuksen myöntämisen edellytyksien tulee olla ennakoitavia, mutta sellaisia, että ne edesauttavat kotimaisen av-tuotannon kehittämistä.

Myöntämisen edellytyksenä tulisi olla, että vain kotimaisille alkuperäistuotannoille voidaan myöntää rahoitusta. Rahoitusta ei näin olisi mahdollista saada esimerkiksi tv-sarjan jatkokausiin tai jo kertaalleen tuotetun formaatin uudelleen tuottamiseen. Rahoitusta tulisi myöntää sekä elokuva- että sarjatuotannoille, sekä fiktiolle että luoville dokumenteille. Rahoitusta ei tule myöntää non-scripted-ohjelmille, kuten gameshow- ja realityohjelmille tai niiden formaateille.

Jotta lailla on oikeasti mahdollista turvata suomalaisen työvoiman työllistymisen edistäminen, esitämme, että suomalaisten tai Suomessa pysyvästi asuvien tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden merkittävä panos ja määrä nostetaan rahoituksen myöntämisen edellytykseksi, jonka pitää aina täytyä ja sen lisäksi arvioidaan siten muita ehdotettuja edellytyksiä.

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmopalvelun investointivelvoitteesta

Ehdotamme, että lain 7 § 1 momentti muutetaan muotoon: "Suomen elokuvasäätiö voi 1 §:n tarkoituksen toteuttamiseksi hakemuksesta myöntää 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtionavustusta käsikirjoitetun elokuvan, luovan dokumentin tai draamasarjan tuotantoon, **jos teokseen ja sen tuotantoon sisältyy merkittävää suomalaisten tai Suomessa pysyvästi asuvien tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden panosta ja heille maksettavien palkkojen ja palkkioiden osuus tuotannon palkkiokustannuksista on merkittävä.**

Tämän **lisäksi** valtionavustusta voidaan myöntää käsikirjoitetun fiktion ja luovien dokumenttien tuotantoon, jos tuotanto ja siitä syntyvä teos täyttää vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä:

1. teoksen käsikirjoitus tai muu kirjallinen pohja on alun perin kirjoitettu suomeksi, ruotsiksi tai saamen kieleksi;
2. teoksesta yli puolet on suomen-, ruotsin- tai saamenkielistä;
3. teos liittyy kiinteästi Suomen historiaan, kulttuuriin tai yhteiskuntaan;
4. teoksesta yli puolet on kuvattu Suomen alueella."

Merkittävän panoksen määrittely on tulkinnanvaraista. Esitämme, että lakiin kirjataan vähimmäisprosenttiosuus suomalaisten tai Suomessa pysyvästi asuvien tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden palkkojen ja palkkioiden osuudesta koko tuotannon palkkiokustannuksista. Esitämme, että vähintään 50 prosenttia tuotannon kaikista palkoista ja palkkioista tulee maksaa suomalaisille tai Suomessa pysyvästi asuville tekijöille ja esittäville taiteilijoille.

Näkemyksemme mukaan rahoitusta pitäisi suunnata tuotantoyhtiöille suunnatun tuotantotuen lisäksi myös suoraan tekijöille kehittä- ja käsikirjoitustukena. Näin pystytään varmistamaan, että tekijöillä on aidot mahdollisuudet hyödyntää kerättyjä varoja oman työnsä kehittämiseksi, tuotantoyhtiöistä riippumatta, ja av-teoksia voidaan kehittää moniäänisemmin. Esitämme, että lain 7 §:ään lisätään uusi momentti:

"Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, valtionavustusta voidaan myöntää myös yksityishenkilöille ja rekisteröimättömille työryhmille tuotantojen käsikirjoittamiseen ja kehittelyyn."

Suomessa tekijät ja esittävät taiteilijat joutuvat luovuttamaan tekijänoikeutensa av-teoksiin yleensä hyvin laajasti ja kertakorvauksella. Alalla ei ole kollektiivisia sopimuksia tekijänoikeuksista eikä myöskään olemassa olevaa käytäntöä antaa tekijänoikeuslain 30 a §:n edellyttämiä vuosittaisia selvityksiä tekijöille tai esittäville taiteilijoille. Tämän vuoksi hallituksen esityksen sanamuoto "3) tuotantoyhtiö hallinnoi valtionavustuksen myöntämisen kannalta arvioiden riittävässä määrin teoksen kaupallisia oikeuksia Suomessa" on ongelmallinen. Siinä ei ole määritelty sanaa riittävä ja se johtaa helposti ylimitoitettuun oikeuksien hankintaan. Jos halutaan aidosti varmistaa, että uusi rahoitus parantaa myös tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden toimeentuloa, niin tulee varmistaa vähintään, että tekijät saavat tekijänoikeuslain 30 a §:n mukaiset vuosittaiset selvitykset eivätkä joutu luovuttamaan oikeuksiaan kertakorvauksella.

Ehdotamme, että 7 §:n toinen momentti: "Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, tuotantoyhtiön, jolle valtionavustusta voidaan myöntää, tulee täyttää seuraavat edellytykset:

- 1) tuotantoyhtiö on osakeyhtiö, joka on merkitty Suomen yritysrekisteriin;
- 2) tuotantoyhtiöllä on taloudelliset ja sen nimeämällä tuottajalla ammatilliset edellytykset käsikirjoitetun elokuvan, dokumentin tai draamasarjan tuottamiseen; ja
- 3) tuotantoyhtiö hallinnoi valtionavustuksen myöntämisen kannalta arvioiden riittävässä

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmopalvelun investointivelvoitteesta

määrin teoksen kaupallisia hyödyntämisoikeuksia Suomessa.” muutetaan muotoon:

“Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, tuotantoyhtiön, jolle valtionavustusta voidaan myöntää, tulee täyttää seuraavat edellytykset:

- 1) tuotantoyhtiö on osakeyhtiö, joka on merkitty Suomen yritysrekisteriin;
- 2) tuotantoyhtiöllä on taloudelliset ja sen nimeämällä tuottajalla ammatilliset edellytykset käsikirjoitetun fiktion tai luovan dokumentin tuottamiseen; ja
- 3) tuotantoyhtiö hallinnoi valtionavustuksen myöntämisen kannalta arvioiden riittävässä määrin teoksen kaupallisia hyödyntämisoikeuksia Suomessa.

4) tuotantoyhtiö varmistaa, että tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden tekijänoikeuslain mukaiset oikeudet toteutuvat ja tuotantoyhtiö toimittaa tekijänoikeuslain 30 a §:n mukaiset vuosittaiset selvitykset rahoitetun teoksen hyödyntämisestä näille oikeudenhaltijoille.” Tai kohdan 4) tarkennus lisätään vähintään lain perustelutekstiin.

Lopuksi

Lopuksi haluamme vielä uudelleen painottaa, että maksuvelvoitteen perusteella kertyvät varat eivät voi korvata olemassa olevaa julkista rahoitusta, vaan ne tulee huomioida uutena, av-alan kasvua tukevana rahoitusmuotona.